Estudis
Fulls de Cultura

Núm. 30 I Desembre 2013 http://www.gencat.cat/cultura/publicacions

Aportacions en cultura de l'Estat a Catalunya. 2011-2014

Manel Verdú (coordinació) i Marçal Terrades (suport tècnic)

1. Introducció: despesa de l'Estat en cultura

El projecte de Pressupostos Generals de l'Estat per l'any 2014 preveu una despesa en cultura de 757,51 milions d'euros. Aquesta xifra significa un increment del 2,5% respecte l'any 2013, però alhora un descens del 33,9% respecte al 2011.

Taula 1. Despesa de l'Estat en cultura. 2011-2014. En milions d'euros

	2011	2012	2013	2014	Variació 2011/2014
Subvencions i inversions nominatives	548,35	396,46	257,06	245,90	-302,45
Transferències internes	187,34	162,50	112,56	108,19	-79,15
Resta d'aportacions nominatives	361,01	233,96	144,50	137,05	-223,96
Variació interanual en %		▼ 27,7%	▼ 35,2%	▼ 4,6%	▼ **55,3%**
Pes relatiu de les subvencions i inversions nominatives sobre el pressupost total	47,8%	42,7%	34,8%	31,9%	
Pressupost total	**1.146,38**	**929,17**	**739,02**	**757,51**	**-388,87**
Variació interanual en %		▼ **18,9%**	▼ **20,5%**	▲ **2,5%**	▼ **33,9%**

Dels 757,51 milions d'euros pressupostats pel 2014, el 32,4% del total (245,24 milions d'euros) corresponen a les aportacions nominatives. Dins aquests 245,90 milions d'euros, s'hi engloben totes les subvencions per a activitat i inversions amb beneficiaris explícits en el pressupost, i totes aquelles inversions directes programades pluriennalment. Per tant, són aportacions que no passen per les convocatòries de subvencions que es fan anualment.

Des del 2011, el pes relatiu de les aportacions nominatives ha anat disminuint respecte a la despesa total en cultura, passant del 47,8% de l'any 2011 al 31,9% del 2014. Aquest fet ens explica que les retallades pressupostàries s'han concentrat més en aquest tipus d'aportacions que en altres conceptes pressupostaris, com poden ser les despeses de personal o les despeses corrents, que s'han mantingut més estables. Així, si la despesa en cultura ha disminuït un 32,8% durant el període 2011-2014, les subvencions i inversions nominatives han disminuït un 55,2% en el mateix període.

2. Aportacions nominatives de l'Estat a Catalunya

Durant el període 2011-2014, les aportacions nominatives de l'Estat a Catalunya en matèria de cultura s'han vist reduïdes un 75,2%: dels 62,3 milions d'euros invertits l'any 2011 s'ha passat als 15,4 milions l'any 2014. Any a any, la disminució més forta va ser la de l'any 2013 respecte el 2012, amb una disminució del 49,9% del pressupost. Per contra, la disminució més baixa ha estat la de l'any 2014 respecte el 2013, amb una reducció del 16,4%.

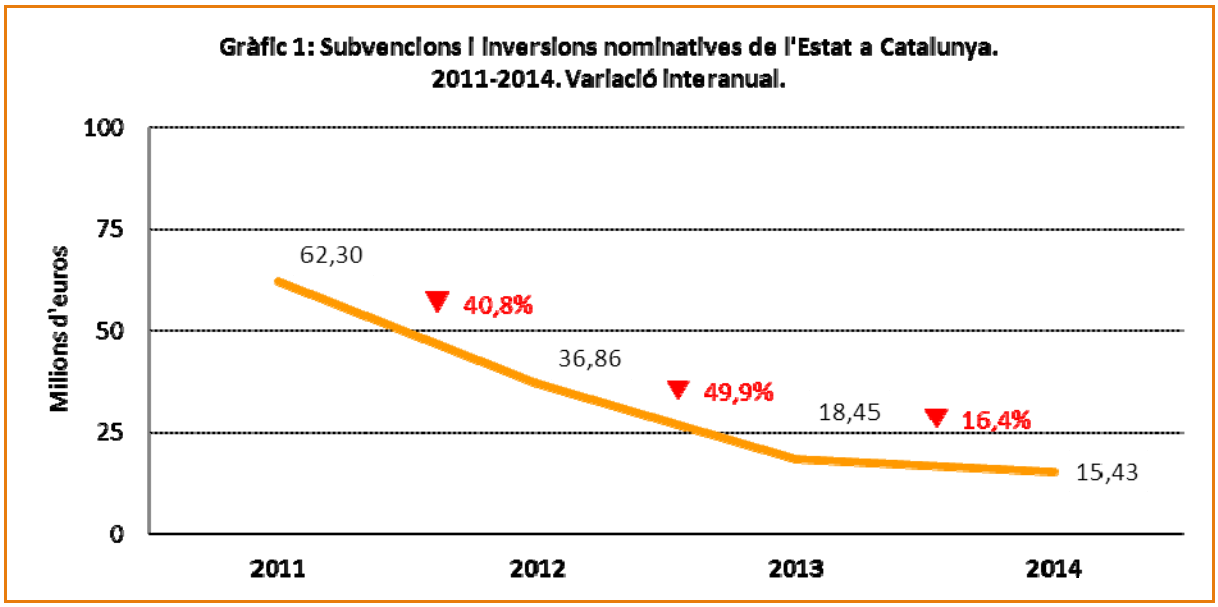

- **Un 47,8% de reducció de les assignacions als equipaments consorciats**

La retallada en les assignacions als equipaments culturals consorciats amb presència de l'Administració estatal —Fundació del Gran Teatre del Liceu, el Consorci del Museu Nacional d'Art de Catalunya, el Consorci del Museu d'Art Contemporani de Barcelona i el Consorci del Palau de la Música Catalana— ha estat del 47,8% en el període 2011-2014. Respecte el 2013, les reduccions d'assignacions de l'any 2014 s'han estabilitzat mínimament, amb una disminució d'un 4,7% de mitjana. La retallada més important es va produir l'any 2013 respecte el 2012, amb una disminució del 34,6% de les aportacions. Cal recordar que aquestes quatre institucions concentren, l'any 2014, un 62,4% del volum de subvencions i inversions nominatives en cultura a Catalunya.

Taula 2. Aportacions als equipaments catalans consorciats. 2011-2014. En milers d'euros.

Beneficiari	2011	2012	2013	2014	Variació 2011/14
Fundació del Gran Teatre del Liceu	11.968,20	10.240,47	6.870,64	6.533,14	
		▼ 14,4%	▼ 32,9%	▼ 4,9%	**▼ 45,4%**
Consorci del MNAC	4.080,00	3.196,75	2.017,89	1.933,14	
		▼ 21,6%	▼ 36,9%	▼ 4,2%	**▼ 52,6%**
Consorci del MACBA	1.950,00	1.640,00	1.036,00	992,46	
		▼ 15,9%	▼ 36,8%	▼ 4,2%	**▼ 49,1%**
Consorci del Palau de la Música	476,28	381,02	190,51	179,08	
		▼ 20,0%	▼ 50,0%	▼ 6,0%	**▼ 62,4%**
Total	**18.474,48**	**15.458,24**	**10.115,04**	**9.637,82**	
		▼ 16,3%	**▼ 34,6%**	**▼ 4,7%**	**▼ 47,8%**

- **Supressió d'aportacions a institucions i projectes culturals: de 124 beneficiaris el 2011, a només 20 el 2014**

Durant el període 2011-2014, s'han eliminat la majoria d'aportacions nominatives incloses en els Pressupostos Generals de l'Estat a institucions i projectes culturals de Catalunya. De les més de 100 aportacions que s'han eliminat durant aquest període, cal destacar la no recuperació de la partida a l'Ajuntament de Barcelona, que rebia una dotació per al finançament de les institucions culturals del municipi en concepte de capitalitat cultural. També cal remarcar la desaparició de les assignacions a fires i festivals culturals com el Saló del Còmic de Barcelona, la Fira de Circ Trapezi de Reus, el Festival Castell de Peralada, el Festival de Música de Torroella de Montgrí, el Festival de la Porta Ferrada o el Festival Temporada Alta.

- **El 2014 la despesa es limita a vuit programes pressupostaris**

Durant el període 2011-2014, la major part de programes pressupostaris de l'Estat a Catalunya s'ha reduït o suprimit. L'absència de les assignacions a institucions i projectes culturals que eren presents de forma habitual en els Pressupostos Generals de l'Estat es dóna de forma paral·lela a la desaparició progressiva de totes les subvencions emmarcades en el programa de *Promoció i cooperació cultural*. Si l'any 2011, les subvencions d'aquest programa representaven un 21,2% del total de les assignacions a Catalunya, amb una inversió de més de 13 milions d'euros, el 2014 la partida ha desaparegut.

La totalitat dels programes destinats a Catalunya disminueixen més d'un 50% durant el període 2011-2014. Dels programes no suprimits, podem observar com la partida de *Música i Dansa* i *Biblioteques* són els programes on menys redueix la inversió (51,1% i 61,9% respectivament). Per altra banda, els programes de *Conservació i restauració de béns culturals* i la d'*Arxius*, la reducció de pressupost és superior al 90% en ambdós casos (91,3% i 91,0%).

Taula 3. Subvencions i inversions nominatives en cultura de l'Estat a Catalunya per programes. 2011–2014. En milers d'euros.

Programa	2011	%	2014	%	Variació 2011/14
Música i dansa	15.122,26	24,3%	7.390,94	47,9%	▼ 51,1%
Conservació i restauració de béns culturals	8.743,00	14,0%	761,00	4,9%	▼ 91,3%
Museus	9.663,00	15,5%	3.352,38	21,7%	▼ 65,3%
Ordenació i foment de l'edificació	3.106,62	5,0%	540,36	3,5%	▼ 82,6%
Teatre	3.319,10	5,3%	892,50	5,8%	▼ 73,1%
Investigació científica	976,48	1,6%	273,07	1,8%	▼ 72,0%
Arxius	210,00	0,3%	19,00	0,1%	▼ 91,0%
Biblioteques	5.770,00	9,3%	2.200,00	14,3%	▼ 61,9%
Promoció del llibre i publicacions culturals	140,00	0,2%	---	---	▼ 100,0%
Promoció i cooperació cultural	13.200,00	21,2%	---	---	▼ 100,0%
Promoció, administració i ajudes per a la rehabilitació i accés a l'habitatge	1.500,00	2,4%	---	---	▼ 100,0%
Protecció del Patrimoni Històric	548,00	0,9%	---	---	▼ 100,0%
Total general	**62.298,46**	**100,0**	**15.429,25**	**100,0**	**▼ 75,2%**

(1) Aquests programes es poden identificar directament amb la despesa en patrimoni arquitectònic (obres de conservació i rehabilitació d'edificis d'interès patrimonial) i amb la construcció i millora d'equipaments culturals.

S'observa com per l'any 2014 casi la meitat de la inversió de l'Estat a Catalunya en matèria de cultura va destinada al programa de *Música i Dansa* (47,9% del total). El programa de *Museus* acumula el 21,7% d'inversió restant, mentre que el 14,3% va destinat al programa de *Biblioteques* (destinat sobretot a les obres de la nova

seu de la Biblioteca de l'Estat a Girona). Conjuntament els programes d'*Arxius*, *Investigació Científica* (on s'hi inclou les aportacions a l'Institut d'Estudis Catalans), i *Teatre* representen el 7,7% de les inversions.

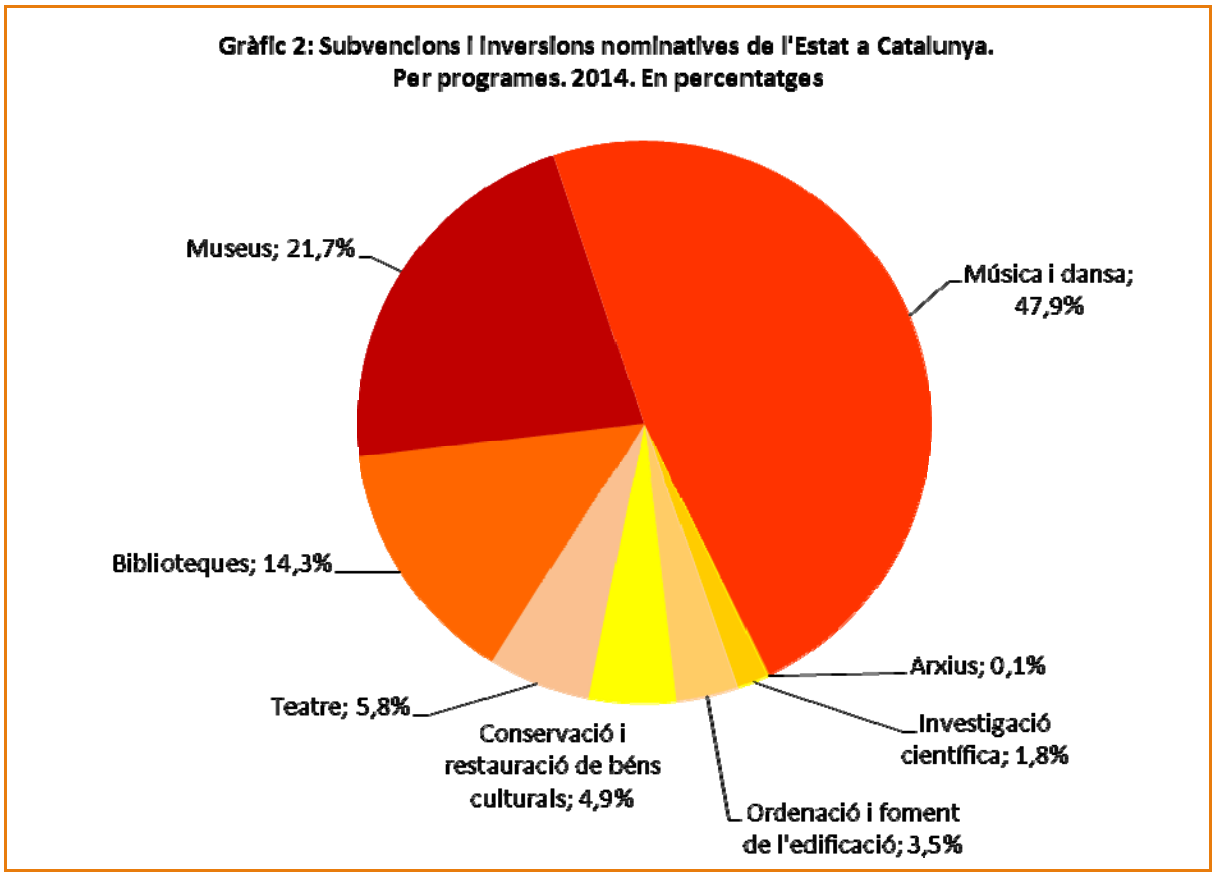

- **Les aportacions per a inversions es redueixen en un major grau**

Les aportacions nominatives de l'Estat provenen majoritàriament del Ministeri de Cultura i Educació (96,5%). Les aportacions en inversions (capítols VI i VII) s'han reduït en una major proporció, tant les que provenen del Ministeri de Cultura i Educació com les que provenen del Ministeri de Foment. Això ha fet que el pes relatiu de les aportacions per a activitats culturals s'hagi incrementat del 54,8% l'any 2011 a un 71,4%.

Taula 4. Subvencions i inversions nominatives en cultura de l'Estat a Catalunya. 2011 i 2014. Per ministeri i capítol. En milers d'euros.

Ministeri / Capítol	2011	%	2014	%	Variació 2011/14
Cultura i Educació	**57.691,84**	**92,6%**	**14.888,89**	**96,5%**	**▼ 74,2%**
Capítol IV	34.138,84	54,8%	11.016,39	71,4%	▼ 67,7%
Capítol VI	10.023,00	16,1%	3.280,00	21,3%	▼ 67,3%
Capítol VII	13.530,00	21,7%	592,50	3,8%	▼ 95,6%
Foment / Habitatge	**4.606,62**	**7,4%**	**540,36**	**3,5%**	**▼ 88,3%**
Capítol VI	2.976,62	4,8%	480,36	3,1%	▼ 83,9%
Capítol VII	1.630,00	2,6%	60,00	0,4%	▼ 96,3%
Total	**62.298,46**	**100,0**	**15.429,25**	**100,0**	**▼ 75,2%**

3. Les aportacions en cultura de l'Estat, per comunitats autònomes

La situació de grans institucions culturals espanyoles —el Museo del Prado, el Museo Centro de Arte Reina Sofía, el Teatro Real i la Biblioteca Nacional— a la capital estatal, fa que la Comunitat de Madrid sigui el gran beneficiat en el repartiment de subvencions i inversions. En el segon lloc del rànquing, s'hi troben els fons destinats a entitats i projectes d'abast estatal o en el marc de l'acció exterior; en aquest bloc, destaca l'aportació que rep l'Instituto Cervantes, organisme estatal que s'encarrega de la projecció exterior de la cultura i la llengua espanyoles.

TAULA 5. Aportacions a les grans institucions culturals espanyoles. 2011-2014. En milers d'euros

Beneficiari	2011	2012	2013	2014	Variació 2011/14
Instituto Cervantes	86.655,31	80.385,73	50.385,31	50.385,31	
		▼7,2%	▼37,3%	◄► 0,0%	**▼41,6%**
Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía	41.454,22	34.147,56	25.410,67	22.957,15	
		▼17,6%	▼25,6%	▼ 9,7%	**▼44,6%**
Biblioteca Nacional	37.643,09	31.559,18	25.478,23	23.515,70	
		▼16,2	▼19,3%	▼ 7,7%	**▼37,5%**
Museo Nacional del Prado	21.588,43	16.405,00	11.283,00	11.351,64	
		▼24,0%	▼31,2%	▲ 0,6%	**▼47,3%**
Fundación Teatro Real	15.471,00	13.150,35	8.775,17	8.775,17	
		▼15,0%	▼33,3%	◄► 0,0%	**▼43,3%**
Total	**202.812,05**	**175.647,82**	**121.332,38**	**116.984,97**	
		▼13,4%	**▼30,9%**	**▼ 3,6%**	**▼42,3%**

L'any 2014 Catalunya ha recuperat la tercera posició en el rànquing de comunitats autònomes amb més inversió per part de l'Estat, tot i veure reduït el seu pressupost uns 3 milions d'euros respecte el 2013. Catalunya ha passat de rebre 62,3 milions l'any 2011 a només 15,4 el 2014, el que significa una reducció del 75,2%. En percentatges, la reducció de Catalunya és superior a comunitats com Madrid (disminució del 47,0%), Castella-Lleó (disminució del 40,0%), Galícia (-17,0%) o Andalusia (-67,7%).

Taula 6. Rànquing de les cinc primeres comunitats autònomes amb aportacions nominatives en cultura. 2011-2014. En milions d'euros

	2011		2012		2013		2014	
1	Madrid	196,99	Madrid	158,72	Madrid	105,14	Madrid	104,43
2	Estat/Exterior	112,33	Estat/Exterior	97,88	Estat/Exterior	56,63	Estat/Exterior	57,74
3	Catalunya	62,30	Catalunya	36,86	Castella-Lleó	22,05	Catalunya	15,43
4	Andalusia	28,68	Castella-Lleó	20,03	Catalunya	18,45	Castella-Lleó	14,68
5	País Basc	26,22	Andalusia	16,75	Galícia	13,11	Galícia	14,38

Dels 245 milions d'euros que el 2014 l'Estat ha destinat a cultura en subvencions i inversions nominatives, la Comunitat de Madrid n'ha rebut el 42,5%, i els organismes d'abast estatal i internacional n'han rebut el 21,4%. Això implica que les setze comunitats autònomes restants s'han repartit només el 36,1% de les aportacions:

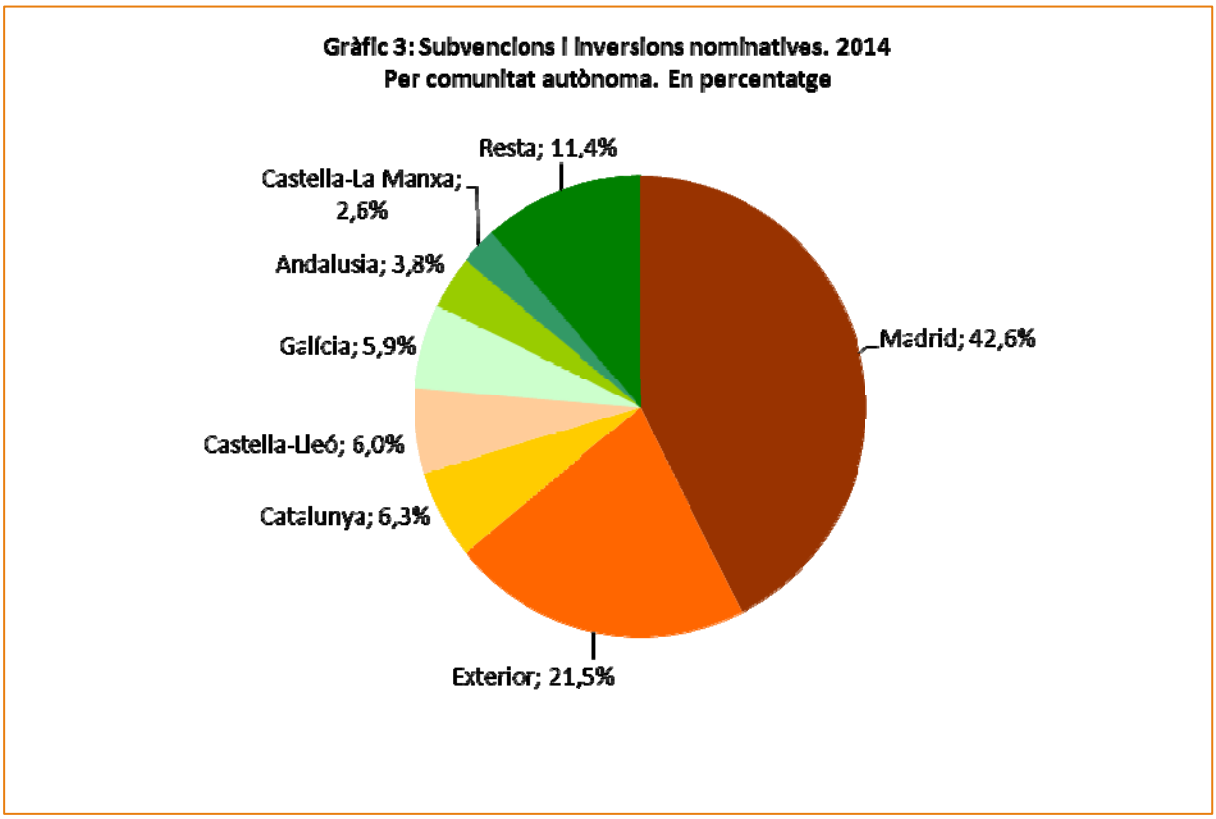

A l'analitzar les dades de les inversions dels pressupostos de l'Estat pel nombre d'habitants de cada comunitat autònoma, es pot observar que la posició de cada comunitat en el rànquing general varia. Catalunya, que el 2014 era la tercera comunitat autònoma que rebia més inversió en cultura en valors absoluts, passa a ser la setena comunitat autònoma pel que fa a inversió en euros per habitant. Dels 8,50€/habitant que l'Estat invertia en cultura a Catalunya l'any 2011, s'ha passat als 2,13 €/habitant l'any 2014. Aquesta dada situa la inversió d'euros per habitant a Catalunya a un nivell molt per sota a la mitja de tot l'estat, situada en 5,33€/habitant.

Taula 7. Rànquing de les deu primeres comunitats autònomes amb aportacions nominatives en cultura. 2011 i 2014. En euros per habitant.

	2014		2011	
Comunitat autònoma	**Rànquing**	**Euros/hab.**	**Rànquing**	**Euros/hab.**
Comunitat de Madrid	1	16,30	2	30,93
Castella-Lleó	2	5,96	7	9,82
Galícia	3	5,29	11	6,33
Illes Balears	4	4,95	6	10,63
Castella – La Manxa	5	3,18	9	8,30
Cantàbria	6	2,18	12	5,42
Catalunya	**7**	2,13	**8**	**8,50**
Aragó	8	2,04	14	3,53
País Basc	9	1,92	4	12,25
Andalusia	10	1,12	15	3,47
Mitjana		**5,33**		**11,88**

Font: *Subvencions i inversions nominatives en cultura als Pressupostos Generals de l'Estat. 2011-2014.* Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Gabinet Tècnic, 2013. Estudi elaborat per Manel Verdú (coordinació) i Marçal Terrades (suport tècnic).